

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/L. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverieništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Ukinitev selitvenih stroškov ob razpisu.

Ker je učitelstvo domala edina stroka, ki dobiva svoja stalna mesta po razpisu, je vsebovala uredba o selitvenih stroških D. R. B. 96.000 tudi posebno določilo za učitelstvo, da mu pripadajo selitveni stroški ob razpisu.

S tem, da je vlada izdala tako določbo, je samo izjednačila pravice učitelstva z ostalim uradnim tistvom, ki nima razpisov in zategadelj dobi povrnjene selitvene stroške, ko se ga premesti v drug službeni kraj.

Nastal je že enkrat spor glede pravega tolmačenja te odredbe: če je smatrati prošnjo ob razpisu tudi za lastno prošnjo. Tedaj je Državno računovodstvo ministrstva financ izdalo tolmačenje: da službeno mesto dobljeno s prošnjo ob razpisu ni smatrati kot dobljeno po lastni prošnji, kajti **razpis je državna potreba** zato je tudi po razpisu dobljeno službo smatrati dobljeno **kot iz državne potrebe** in je upravičena povrnitev selitvenih stroškov.

Pri tem je tudi ostalo do uradniškega zakona in tudi po uradniškem zakonu še dolgo časa, dokler se niso pričele persekucije nad učitelstvom in ni bilo v Sloveniji do 80 učiteljev premeščanih po zloglasnem členu 71. Sprva je bilo vse dobro, ker je bil za premeščanja »po službeni potrebi« potrebni kredit. Težje je bilo, ko je ta kredit jel pohlajati a so gospodje »politiki« hoteli nadaljevati svoja premeščanja in persekucije.

Tedaj so se spomnili na fonde za selitvene stroške ob razpisu, ukinili so selitvene stroške ob razpisu, da so še nadalje lahko premeščali učitelstvo **Tako je prišlo učitelstvo v Sloveniji ob selitvene stroške pri razpisu, dasi je iste še naprej prejemalo učitelstvo v Srbiji, na Hrvaškem itd.**

Učitelstvo v Sloveniji je bilo prvo, ki je izgubilo selitvene stroške pri prošnji na razpis in to zaradi uporabe kreditov za nasilna premeščanja. Tedaj so se gospodje spomnili šele na činovniški

zakon, da govori o selitvi po lastni prošnji in so pričeli tako tolmačiti zopet tudi po razpisu dobljena službena mesta.

Ministrstvo prosvete je v nekaterih konkretnih slučajih na rekurz priznalo selitvene stroške ob razpisu in imati je bilo, da pride učitelstvo vendar do svojih pravic.

Toda sedaj so se pričele persekucije nad učitelstvom na Hrvaškem in tudi tam se je godilo isto, kakor prej v Sloveniji. Zmanikalo je kreditov za »službena premeščanja« in g. minister je posegel po kreditih za nameščanja ob razpisu.

Ker na je bilo vse to le na šibkih nogah in bi se dala izpodbiti ukinitev selitvenih stroškov ob razpisu s pritožbo na Državno Svet, je dal g. minister tej ukinitvi zakonito podlago s tem, da je spravil to v člen 90. budžetnega finančnega zakona, ki se glasi sledeče: »Vključb čl. 33. odst. b (uredbe D. R. br. 96.000) z dne 30. septembra 1920 kakor tudi poznejšim izpremembam in dopolnitvam se mora smatrati premestitev učiteljev in učiteljic na podstavi razpisnega natečaja (konkurza) za premestitev na prošnjo, ker se tudi izvrši na podstavi prošnje. Za selitev po taki premestitvi ne pripadajo učiteljem (učiteljicam) dotni in vozni stroški iz državne blagaine.«

Tako je do šolskega zakona ali vsaj do prihodnjega finančnega zakona započeta borba učitelstva za povrnitev selitvenih stroškov ob razpisu, niso pa povedali gospodje, če bodo dobili selitvene stroške povrnjene oni, ki so se selili po razpisu pred tem zakonitim tolmačenjem in ki bi dobili selitvene stroške povrnjene, če bi se denar ne porabil za selitev učitelstva pri preganjanju »iz službene potrebe«

O mednarodni učiteljski organizaciji in njeni šoli.

Morda je med nami marsikak tovariš ki bi se rad pridružil svetovnemu pokretu učitelstva.

Kokali Marijana v »Uč. Tov.« 25. marca 1926.

Te besede so me nagnile, da napišem članek v informacijo. Ideja o med-

narodni učiteljski organizaciji in šoli nosi v sebi starost decenija. Korenine tega gibanja je iskati v predvojni dobi in to v Parizu, kjer je sedež tkzv. internacionalne prosvete.

Organizacija si je postavila za cilj zaščito šole, dece ter učitelja in že leta 1911. je bilo na mednarodnem učiteljskem

ne vidilo ugašajočega solca, ki se odseva iz kmetskih src! Vi preroki, ki hodite navduševati kmeta — preden izpregovorite, pogledite sebi v dušo: ali sproštujete in ljubite kmetskega človeka, njegovo življenje in njegovo delo? Vi godrnjači, ki vam je delavnik predolg in se goljufivo bratite s kmetom pri čaši »vinca vincaca« proč od kmeta! Proč, poslanci brez ljubezni: ne pohištujte, ne ubijajte!

Če se poznaš v sebi gorkoto in zdravje slovenske krvi, se ti nehote vsiljuje vrašanje: kaj se godi z našimi slovenskimi sinovi in dekleti, ki jih je rodila kmetska mati pa v mestnih šolah pozabijo na mogočno prijateljstvo kmetske grude? Kaj nam manika, da tako redko vstane iz nas domotožje in ljubeči spomin kmetskega življenja?

Prelistaj našo čitanke za osnovne šole: vse polno lepih stvari naišeš v njih, a najmanj je v teh knjigah tiste besede, ki je naši mladini najbolj potrebna besede, ki naj bi razvnela in utrievala ljubezen do kmetske domačije.

Te čitanke, namenjene največ kmetskimi otrokom, so pisane tako kakor da se bodo mladi ljudje, ko dorastejo, z vsem

kongresu v Parizu zastopanih 24 držav. Tedaj se je izreklo učitelstvo za občno humano šolo v službi človeštva.

Svetovna vojna je v resnici pokazala potrebo take šole. Po njihovem programu je ekstremni nacionalizem zapreka za osnivanje splošne univerzalne zveze osnovnošolskih intelektualcev. Vendar da je učitelj zrel za to, mora biti prvenstveno naroden, kajti kako naj spoštuje tujo nacijo, ako ne ljubi svoje. Za največjo nučnost smatra mednarodna učiteljska organizacija preobrazitev sodobne šole v univerzalno, svetovno šolo, ki naj vzgoji iz deteta človeka, a ne sužnja in žival.

Razmah tega mednarodnega stanovskošolskega gibanja je prepredila svetovna vojna, a kolj do sklenitvi miru se je leta 1921. zbralo 200 učiteljev v Calaisu in zahtevalo naj se šolstvo in vzgoja postavita na mednarodno podlago. Za isto smer se je izrazilo 300 učiteljev naslednjega leta v Montreuxu.

Nekatere države so že uvedle nekaj internacionalizem v svoje šole. Ker se ta odraža v glavnem v antimilitarizmu: naj omenim tu kot zastopnico tkzv. mednarodne šole Dansko. V danskih šolah se širi pacifizem. Propagira se le ono, kar je za svetovno občnost dobro, lepo in humano. V švedskih in norveških šolah vlada slični duh. Celo Nemčija se po nekod ogreva za to idejo vendar njen pacifizem je nekako odeven z globokim patriotizmom. Sem bi navedel tudi militaristično Japonsko, ki propoveduje v svojih šolah pacifizem, ki pa je v službi domovine, torej velika kontradičnost. Razen Danske se je tej ideji še najbolj približala Rusija, ki je borbeno zrodovino popolnoma izgnala iz šole in jo nadomestila z nekako kulturno-komunistično historijo. Tudi Amerika se že ogreva za slične mednarodnošolske ideje. Kot dokaz univerzalne pravičnosti naj omenim solidarnost mednarodne učiteljske zveze s kitajskimi študenti, ki vodijo borbo proti evropskim in ameriškim kapitalistom radi eksploatacije kitajske dece, kajti internacionala učiteljev se bori za pravico enega svetovnega deteta proti svetovnim kapitalističnim eksploatacijskim: eno dete z enakopravnostjo po celem svetu.

Prošlega leta so se internacionalni intelektualci zbrali v Heidelbergu, kjer je bilo zastopanih 30 držav iz celega sveta. Samo Angleška in Škotska sta poslali 120 zastopnikov (Več glej članek A. Osterca v »Popotniku«). Še impozantnejši je bil kongres istega leta na Angleškem, v Edinburgu, kjer se je zbralo 1500 učiteljev na poziv »Svetovne Zveze Vzgojnih organizacij« (World

drugim prej pečali nego z obdelovanjem zemlje. Poslušaj profesorje po srednjih šolah: vse znaio a desetkrat premalo poznajo zdravje, ki vabi in kliče sred žitnega polja, in srečo tak tiho gorečo, ki se smeje in greje iz domačih vrtov.

In na učiteljskih kjer se vzgaja učiteljski naraščaj v prvi vrsti za delo med narodom: vse drugo se zd' holi važno in neobhodno potrebno, a o kmetištvu in vrtnarstvu pa lahko predava bodočim učiteljem kmetskega ljudstva tudi vsak profesor, ki nima niti vesela niti pravega razumevanja za zemljedeljsko stroko.

Čez 60% Slovencev se neča s poljedelstvom in 20% slovenske zemlje leži v niyah in vrtovih. A na naših šolah mislijo nekateri, da je popolnoma dovolj, če se to dejstvo jemlje v poštev in omenja le mimogrede pri zemljepisju.

Povejmo na glas: na večini naših učnih zavodov očitno manika eden najvažnejših vzgojevalnih elementov pri izobrazbi mladine, manika živa sila kmetskega in vrtnarskega duha. Ali naj učljubezni in navdušenja tisti, ki ima sam brazno srce? Ni še dovolj, če se otrokom pokažejo le slike iz konfereje, sadjarstva itd. in če se

Federation of Education Associations), ki je razpravljal v glavnem o dveh problemih: o ljubezni do domovine in o ljubezni do človeštva.

Da se upozna kakšen duh vlada v mednarodni učiteljski zvezi, naj navedem nekaj stavkov iz govora pisatelja velikana Anatola France, velikega simpatizera internacionalno mislečega francoskega učitelstva. »Učitelj mora obuditi v detetu ljubezen do miru in niegojih rezultatov a mržnjo do vojne. On naj odstrani iz mladega srca vse, kar vpliva in obuja mržnjo do tuierodca, kakor tudi ono, kar vpliva na sovraštvo do večerašnjega sovraga. Ne zato, ker moramo biti usmiljeni in dobreza srca napram zločincem in krivcem, temveč zato, ker vsak akt mržnje doprinese domovini in človeštvu več žrtev nego krivcev, ker ne smemo biti sledo orodje hudobnih za nedolžne generacije: ker imajo narodi drug drugemu mnogo da si spregledajo in oprostje. Učitelj mora sovražiti onega ki ponižuje človeka v red živalstva, ščujoč ga, da napade vsakega kakor stekel pes, ki mu ni brat po jeziku in rodu. Učitelj naj vzgoji deco tako da bo gojilo mržnjo do mržnje.«

Naiveč pristašev mednarodne učiteljske organizacije in šole ima Francoska. Vsakega leta se sestajajo in posvetujejo. Glavne direktive tega gibanja sestojie v spoštovanju in ljubezni domovine s trditvijo, da pravi patriotizem ni nezložljiv z organizacijo internacionalnega prava, v spoštovanju rodbine, njenih pravic in vsega kar je potrebno za njen obstoi in razvoj, v spoštovanju moralnih vrednot, v mržnji do anarhije individualnega in tiranije kolektivnega egoizma, v priznavanju moralnih zakonov ki propagirajo človeško etično moč, v priznavanju božjih zakonov, brez katerih se ne more človeštvo in posameznik normalno razvijati, v propagiranju ljubavi do dela in še posebno poima dolžnosti kar znači, da so pravice enih dolžnosti drugih.

V Švici je več ustanov, ki propagirajo za mednarodno duhovno združitev učitelstva, med katerimi je najznamenitejši »Institut Jean Jaques Rousseau« v Ženevi. Tudi Italija je bila nekoliko oduševljena za to idejo, a Mussolinij je kmalu napravil konec temu pokretu. Na Bolgarskem je skoro vse učitelstvo pacifistično in navdušeno za mednarodnost šole. Seveda te ideje so v nasprotju z idejami tamošnje vlade. Zato ni čuda da je pod Cankovim režimom dala za te ideje trideseterica učiteljev svoja življenja.

Toliko o tej ideji. Oseбно ne verujem v uspeh tega pokreta. Naj zaplamti ponovno svetovni požar in pozabilo se bo na vse lepe ideje in besede. Še vsega

mladina na debelo poučuje le o »praktičnih« stvarih, marveč je treba mladini vcepiti predvsem tudi duha in ljubezni za življenje in delo na domači poljedeljski grudi. Naši ljudje bi se morali naučiti že v rani mladosti zlasti že v šoli, spoštovanja do kmetskega dela. Že mlada srca meščanskih otrok bi morala ogreti vrtnarska ideja ter jih za vse življenje požlahtniti z vrtnarskim duhom.

Naravnost čudno je, kako malo pojmujejo nekateri življenje narave: sočustvovanje z naravo im je popolnoma neznan srčna potreba. Ondam smo brali v ljublianskem časopisu, da je iz debel živih dreves do tivolskih nasadih izruval letos mestni vrtnarski nadzornik 310 žeblijev. Pa sem slišal, kako se je neki gospod začudil tej nofici: »No radi teh 310 žeblijev pa že ni vredno, da bi se človek razburjal!« Meni se zd' tako slaboznamenie, da se naše občinstvo nad divjaškim vandalizmom, katerega sledove opazujemo skoraj povsod po naših javnih nasadih tako malo razburja.

(Dalje prih.)

LISTEK.

Inž. C. J.:

Naše podeželje, šola in učiteljstvo.

Marsikdaj sem se že prepričal, da je v našem kmetskem ljudstvu mnogo več dobrih in lepih nagnien in dokaj več duševne moči in toplote nego bi mogel soditi po tistih nevernikih, ki s podeželja uhajajo v mesta. Pa se mi je ondan sam od sebe oglasil kmetski fant z Gorenjskega ter mi z iskreno žalostjo niše, kako kruto in narobe je življenje marsikje po naši deželj in kako nam še manikajo zares pravi, verni in goreči prijatelji kmetskega ljudstva.

Kar bi se moralo javno povedati, se z vzgledom prezira in zasmehuje, in kar bi se moralo ohraniti in živeti med nami vse večne čase, plašno umira v samotji.

Kaj nam pomagajo razne »prosvetne« organizacije, ki se hodijo solnčiti na kmetska brda in poljane na burkato in love vetrove po kmetskih oštarijah, a

Naročnike za 9. in 10. štev. Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.